

Az a két, régi asszony

KÖNYVKRITIKA - KETTEN EGY ÚJ KÖNYVRŐL - LXVII. évfolyam, 15. szám, 2023. április 14.

► Ketten egy új könyvről – Péter Ágnes: *A függetlenség ára. Mary Wollstonecraft és Mary Wollstonecraft Shelley öröksége.* Jelenkor Kiadó, Budapest, 2022, 474 oldal, 5499 oldal

Péter Ágnes könyve több szempontból is hiánypótló. Egyrészt segít megszüntetni a hézagot, ami a nyugati gondolkodás történetéről az ismereteinkben annak következtében tátong, hogy hazai tudósaink a nők teljesítményét még mindig vonakodnak elismerni. Másrészt *A függetlenség ára* rávilágít arra, hogy a mára már feltartóztathatatlan világjelenséggé terebélyesedett női egyenjogúsági mozgalmakat tévedés csak a francia felvilágosodásból és forradalomból eredeztetni; annak a frankhoniéval párhuzamosan fejlődő erős brit gyökerei is voltak. Wollstonecraft *A nők jogainak védelmében* című vitairatában megfogalmazott programja – bár Jean-Jacques Rousseau nézeteinek megcáfolására írta, aki a lányok esetében elégségesnek tartotta a fiúkénál alacsonyabb szintű oktatást – elsősorban mégis az angol felvilágosodás világából nőtt ki. A fiatal nő több, a társadalom megreformálásának mikéntjéről vitázó, az a nglikán egyháztól elszakadt nonkonformista, „másként gondolkodó” személyiségből álló angliai csoportosuláshoz csatlakozott, akik egyenrangú vitapartnernek tekintették, és írásra bátorították. A szabadság e kis köreinek a világnézetére gyakorolt hatását elemezve Péter Ágnes, az angol felvilágosodás és romantika korának szakértője meggyőzően támasztja alá a megállapítást, hogy „Wollstonecraft gondolkodása a radikális [angol] protestantizmus feminista fordulatát képviseli” (22.).